

ORTA GÜNEY ANADOLU BÖLGESİ NOHUT ÜRETİM ALANLARI GEZİ RAPORU

12-15 Temmuz 2013

Zir. Yük. Müh. Hakan ÖZİÇ

Orta Güney Anadolu nohut üretim alanları inceleme gezisi 2013 üretim sezonunda nohut yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı Eskişehir, Kütahya, Afyon, Uşak, Denizli, Burdur, Isparta, Konya Karaman illerinde gerçekleştirilmiştir.

Gezi süresince; ekim alanı miktarı, bitkinin gelişim durumu, hastalık ve zararlıların etkisi, bölgesel olarak yetiştiricilik teknikleri, tane oluşumunun tamamlandığı bölgelerde tane tipi ve rekolte tahmininde bulunabilmek için verimlilik gibi özellikler üretim bölgelerini temsil edecek şekilde 109 üretim parselinde incelenmiştir.

Türkiye istatistik kurumunun (TÜİK) yayınlamış olduğu istatistik veriler ve tahmin raporlarına göre 2012 yılında ülkemizde üretim gerçekleştirilen nohut miktarı 515. 000 tondur. Yine TÜİK I. üretim tahmin raporlarında 2013 üretim sezonunda üretim miktarında %2,1 azalma olarak 507.000 ton üretimin olacağı tahmin edilmiştir.

Türkiye ve gezi süresince incelenen 9 ile ait son 5 yıllık ekim alanı, hasat edilen alan, üretim miktarı verileri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo.1 Türkiye nohut ekim ve üretim miktarları

Yıl	Ekilen alan (da)	Hasat edilen alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
2008	5.051.654	4.861.992	518.026	107
2009	4.559.344	4.549.281	562.564	124
2010	4.556.900	4.462.175	530.634	119
2011	4.464.129	4.003.667	487.477	122
2012	4.162.416	4.086.994	518.000	127

Kaynak: Tük

2008-2012 yılları arasında nohut ekim alanı 5,1 milyon da ile 4,16 milyon da arasında değişirken üretim miktarı 562 bin ton ile 487 bin ton arasında değişim göstermiştir.

Tablo.2 İncelenen illere ait ekiliş alanı ve üretim miktarları

İller	Yıl	Ekilen alan (da)	Hasat edilen alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Denizli	2008	145.606	145.591	12.540	86
	2009	150.738	150.738	14.846	98
	2010	153.056	153.056	13.674	89
	2011	153.967	150.912	11.370	75
	2012	137.890	134.890	13.731	102
Afyon	2008	62.600	62.600	6.880	110
	2009	56.201	56.201	6.102	109
	2010	56.439	56.434	5.991	106
	2011	58.005	57.620	6.300	109
	2012	52.050	52.050	4.754	91

İller	Yıl	Ekilen alan (da)	Hasat edilen alan (da)	Üretim (ton)	Verim (kg/da)
Kütahya	2008	319.100	319.100	33.618	105
	2009	235.192	234.692	26.838	114
	2010	230.510	228.510	26.535	116
	2011	213.585	213.085	22.684	106
	2012	206.750	206.750	22.873	111
Uşak	2008	413.000	413.000	41.090	99
	2009	390.200	386.205	41.358	107
	2010	380.700	375.740	41.188	110
	2011	386.782	80.394	7.780	97
	2012	314.568	247.931	25.288	102
Eskişehir	2008	107.417	102.534	8.917	87
	2009	59.806	58.622	6.845	117
	2010	75.876	75.876	7.645	101
	2011	74.656	74.656	7.275	97
	2012	84.020	84.020	8.688	103
Konya	2008	281.800	281.750	31.028	110
	2009	244.640	244.640	34.807	142
	2010	213.958	209.958	28.843	137
	2011	228.819	202.819	25.829	127
	2012	203.837	203.837	28.376	139
Karaman	2008	101.800	101.800	10.025	98
	2009	99.304	99.304	12.688	128
	2010	132.567	132.567	15.490	117
	2011	121.830	121.830	15.521	127
	2012	173.531	173.531	29.176	168
Isparta	2008	195.452	195.452	18.833	96
	2009	202.492	202.492	21.327	105
	2010	195.305	154.805	16.098	104
	2011	188.456	188.456	19.339	103
	2012	146.720	146.720	16.570	113
Burdur	2008	192.338	192.038	16.723	87
	2009	106.245	106.045	10.046	95
	2010	98.318	96.130	8.046	84
	2011	100.128	89.344	7.346	82
	2012	109.819	109.669	11.185	102
Toplam	2008	1.819.113	1.813.865	179.654	
	2009	1.544.818	1.538.939	174.857	
	2010	1.536.729	1.483.076	163.510	
	2011	1.526.228	1.179.116	123.444	
	2012	1.429.185	1.359.398	160.641	

Kaynak: Tük,2013

TÜİK verilerine göre 2012 yılı toplam üretim alanlarının %34'ü, üretim miktarının ise %31'i inceleme gezisinin düzenlendiği bu 9 ilde gerçekleşmektedir.

Sunulan tablo üretim alanı bakımından incelendiğinde Afyon, Burdur, Denizli, Eskişehir ve Konya illerinde üretim alanları son beş yıl ile benzerlik göstermektedir. Isparta, Uşak ve Kütahya illerinde ise üretim alanları azalış göstermiştir. Karaman`da üretim alanlarında bir artmanın olduğu görülmektedir.

Üretim miktarları ise ekim alanları ve illerin verimliliklerine göre değişiklik arz etmektedir. İncelenen alanlar içerisinde 2012 verilerine göre en çok üretimin olduğu illerin sıralaması Karaman, Konya, Uşak ve Konya`dır. Uşak geçmiş yıllarda en çok üretim miktarına sahip il iken 2010`dan sonra üretim miktarındaki düşüş dikkati çeker durumdadır. Leblebik nohut ekilişlerinin çok olduğu bu bölgede çeşitlerin hastalıklara dayanımının düşük olması, ıslah edilmiş çeşitlerin kullanılmaması bu bölgede üretim miktarlarında ciddi düşüslere neden olmuş ve üreticilerin nohut üretiminden vazgeçerek alternatif ürünlere yönelmesine sebep olmuştur.

Devlet Meteoroloji İşleri verilerine göre ülkemizde kaydedilen kümülatif yağış ve mevsimsel yağış miktarları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.Kümülatif yağış miktarları

	Türkiye	Ege	Akdeniz	İç Anadolu
2013 Yağış miktarı (mm)	643	741	859	368
Uzun yıllar ortalaması (mm)	622	592	736	365
2012 Yağış miktarı (mm)	583	711	882	344

Kümülatif yağış olarak adlandırılan ve tarımsal açıdan bitkisel üretim için ekim faaliyetlerinin başlangıcı olarak değerlendirilen 01 Ekim tarihinden 30 Haziran tarihine kadar kaydedilen toplam yağış miktarı Türkiye genelinde bu yıl 1981-2012 tarihleri arasında kaydedilen uzun yıllar yağış ortalamasına göre 23 mm daha fazla gerçekleşmiştir. İncelenen coğrafi bölgelere göre ise Ege ve Akdeniz bölgesinde uzun yıllar ortalaması ve 2012 yılına göre yağış miktarları bu yıl atmıştır. İç Anadolu bölgesinde ise geçmiş yıllar ile benzerlik görülmektedir.

Tablo 4. Türkiye mevsimsel yağış miktarları

	Nisan	Mayıs	Haziran	Toplam
2013 Yağış miktarı(mm)	53,3	43,3	25,5	122,1
Uzun yıllar ortalaması (mm)	60,0	48,3	32,7	141,0
2012 Yağış miktarı (mm)	45,8	64,6	22,3	132,7

Bahar döneminde kaydedilen yağış miktarı ülkemizde uzun yıllar ortalamasından 20 mm düşük kaydedilmiştir. Kümülatif yağışlar ile kıyaslandığında yıl içerisinde düşen yağış miktarının kış döneminde ve genellikle yağmur şeklinde olduğu bilinmektedir.

Coğrafi bölgelerde mevsimsel yağış durumu; Ege bölgesinde uzun yıllar ortalaması olan 110 mm ile paralellik göstererek aynı miktarda, İç Anadolu bölgesinde uzun yıllar ortalaması olan 133mm

nin altında 95 mm ve Akdeniz bölgesinde 116 mm olan uzun yıllar ortalamasının üzerinde 146 mm olarak kaydedildiği DMİ resmi web sitesindeki bültenlerden edinilen bilgilerdir.

Aynı zaman iklim verilerinden ilkbahar dönemi sıcaklığı da Türkiye genelinde uzun yıllar ortalaması olan 12 °C den 1,6 °C yüksek olarak bu yıl 13,6 °C olarak gerçekleşmiştir.

Şüphesiz ki üretim sezonu içersin de iklim verileri bitki gelişimini, hastalık ve zararlı durumunu, verimliliği ve ürünün kalitesini direk etkilemektedir. Yapılan incelemelerde bunu göstermektedir. Yıl içerisinde yağış rejiminin iç bölgelerde kar yerine yağmur şeklinde olması, sıcaklıkların yüksek seyretmesi farklılığın şiddetine ve bölgelere göre farklı etkiler yapmıştır.

İncelenen alanlarda iklim farklılıkları nedeni ile bu yıl antraknoz hastalığının verim kayıplarına sebep olduğu üretim alanlarına rastlanmamıştır. Ancak inceleme bölgelerinin çoğunda Solgunluk olarak isimlendirilen Fusarium oxysporum hastalığı tespit edilmiştir. Solgunluk hastalığı antraknoz gibi fungal (mantari) kökenli bir hastalık olup basitçe yüksek sıcaklar ile birlikte kaydedilen yağışlar sayesinde yayılır. Nohutta bitkinin kuruyarak sarı renk almasına sebep olan bu hastalık iletim demetlerini tıkayarak besin maddesi ve su alımını engeller. Kuruyan bitkiler meyve bağlayamadığı için üretim alanlarında verim düşüklüğüne sebep olur. Solgunluk hastalığının bu yıl üretim parsellerde % 10-30 oranında verim düşüklüğüne sebep olduğu gözlenmiştir.

Geçmiş yıllarda antraknoz hastalığının incelenen alanlarda özellikle iri taneli nohutlar ile leblebik olarak üretilen nohutlarda yoğun miktarda görülmesi kimyasal ilaçla hastalık etmeninin mücadelesinde başarının tam sağlanamaması nedeniyle üreticilerin nohut ekim tarihini geciktirerek hastalıktan kaçınmaya çalışmalarına neden olmuştur. Bölge genelinde de yapılan incelemelerde hastalıktan kaçınmak için üretim alanlarının çoğunluğunda geç ekimlerin yapıldığı görülmüştür. Bir bölge içerisinde bir tarla hasat aşamasına geldiği halde hemen yanındaki üretim parselinde bitki gelişiminin çiçeklenme aşamasında olduğu üretim alanlarından çekilen fotoğraflarda görülmektedir.

Bitkisel üretimin temel kurallarından olan vejetasyon (büyüme gelişme) süresi arttıkça verimlilik artar kuralına göre hasat dönemine gelen bitkilerin yanında bulunan çiçek yada tane dolum dönemindeki nohutların verimliliğinin düşük olması beklenmektedir. Keza incelenen alanlar içerisinde bu gibi tarlalarda bitki sıklığının düşük olduğu ve bitkide dallanma ve boy miktarının düşük olduğu görülmüştür.

Geçmiş yıllarda nohudun fazla ekildiği bölgelerde son 3 yıldır bir azalmanın olduğu açık şekilde görülmektedir. Bunun sebebi üreticilerin nohut tarımından istedikleri üretim hedeflerine ulaşamamaları, bitki gelişiminde iklim faktörlerinin en belirleyici etmen olması, mahsul fiyatındaki dalgalanmalar ve ikame ürünlerin nohut üretim alanlarına girmeleri denilebilir. Özellikle ayçiçeği, aspir gibi tarımsal üretim desteklerinin yüksek olduğu bitkiler nohut üretim alanlarından çok ciddi pay almıştır. Bu yılda bu alternatif üretimlerin daha önce nerdeyse hiç ekilmediği bölgelerde nohut üretimine alternatif olarak yetiştirildiği görülmüştür.

İnceleme gezisi boyunca dikkat çeken bir diğer hususta nohut üretiminde mekanizasyonun bir türlü gelişmediği, üreticilerin 20 yıl önce kullanılan teknikler ile ekim bakım ve hasat harman işlerini yürüttüğü tespit edilmiştir. Eskişehir'in doğu bölgesi, Kütahya, Konya'nın güney bölgesinde halen pulluk ile nohutların ekildiği, yabancı ot kontrolünün yapılmadığı yada uygulama tekniğinden başarının alınmadığı, elle yolma ve daha sonra batöz ile harmanlamanın yapıldığı rahatlıkla ve sıklıkla görülmektedir. Üreticiler incelendiğinde nohut tarımının küçük arazilerde yapıldığı, ekonomik gelirinin ve bilgi düzeyinin düşük olduğu, üreticilerin nohut üretimini kendi kaderine bırakmaları ve

gereken önemi göstermemeleri hemen hemen her bölgede gözlenmiştir. 9 ilde yapılan incelemelerde 50 dekar arazi büyüklüğünün üzerinde birkaç, 100 dekar üzerinde ise hiç araziye rastlanmamıştır.

Gezi süresince yapılan bu tespitlerin sonra il bazında incelenen bölgelerde mevcut durum aşağıda özetlenmiştir.

Yunusemre-Mihalıççık bölgesinde geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yılda pulluk yada kazayağı gibi toprak işleme aletleri ile ekimlerin yapıldığı gözlenmiştir. Geçmiş yıllarda İspanyol tane tipinde üretimlerin olduğu Eskişehir'in doğusundaki bu bölgede hastalık etkisinin daha az olduğu krem tane renginde çeşitlerin ekildiği görülmüştür. Bölge genelinde verimliliğin 100 kg/da`ın altına olacağı ekim tarihindeki gecikme ve mevcut bitki sıklığına göre tahmin edilmektedir. Üretim alanlarında yoğun bir hastalık gözlenmemiştir. Mihalıççık ile Yunusemre arasında kalan alanlarda üretim bu yıl çok az Mihalıççık'tan Eskişehir'e doğru olan üretim alanlarında alternatif ürün olarak ekilen aspir bu yıl azalarak yerini yine nohuda bırakmış gibi gözlenmekte. Bu kesimde ekimler Kayı kasabası çevresinde yoğunlaşmakta.

Seyitgazi- Eskişehir bölgesinde ekiliş alanı geçen yıl ile benzerlik seyrediyor. Bu yıl bu bölgede verimlilik geçen yıldan iyi. Tane gelişimi bakımından iklimin etkisi ile tane iriliği fazla olan bu bölgede verimliliğin 120-130 kg/da`ın üzerinde olması beklenmektedir. Verime etki edecek önemli bir hastalığa bu bölgede rastlanmamıştır.

Eskişehir bölgesinde bu yıl ekim alanı geçen yıl ile benzerlik göstermektedir. Gelişim iyi olduğu Seydişehir bölgesindeki verimlilik nedeni ile bir miktar bu bölgede üretim miktarında geçen seneye göre artış olabilir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise bölgede hububat hasatları neredeyse tamamlanmıştır. Bisküvi sanayinin bölgede gelişmiş olması nedeniyle ekmeklik buğday ekilişleri bölge genelinde fazla. Ayçiçeği ekilişi bu yılda artışını bu bölgede sürdürmektedir. Bölge genelinde önemli bir bitki gelişimini engelleyecek olay görülmemektedir.

Eskişehir-Kütahya arasındaki bölgede geçen yıl azda olsa görülen üretim alanlarına bu yıl rastlanmamıştır. Geçen yıl antraknoz hastalığından etkilenen bu bölgede nohut ekimine bu yıl yer verilmemiş. Eskişehir'den sonra Karaman'a kadar incelenen tüm alanlarda solgunluk (Fusarium) hastalığının etkileri görülmektedir.

Kütahya-Tavşanlı bölgesinde ekim alanının bir miktar fazla olduğu düşünülmekte. Leblebik amacıyla ekilişin yoğun olduğu bu bölgede antraknoz hastalığından kaçınmak için ekimlerin geç yapıldığı yada derin ekim yaparak bitki çıkışlarının geciktirildiği gözlenmektedir. Solgunluk hastalığının bu bölgede mevcut olduğu ve %10 ila 20 arasında üretim parsellerini etkilediği gözlenmiştir.

Kütahya-Aslanapa bölgesinde de ekimlerde gecikmenin olduğu görülmekte çiftçi görüşmelerinde yağışlarında geç ekime sebep olduğu bilgisi edinilmiştir. Rakımın yüksekliği ve geç ekim nedeniyle bölgede bitki gelişimi çiçeklenme sonu tane doldurma başlangıcındadır. Ekim alanı geçmiş yıllar ile benzerlik göstermekte. Verim tahmini için ise bitki gelişimindeki gerilik nedeniyle bir şey söylemek zor. Solgunluk hastalığının etkisi bu bölgede biraz daha fazladır.

Aslanapa-Çavdarhisar-Gediz bölgelerinde özellikle ekim alanları Çavdarhisar bölgesinde yoğunlaşmakta. Bitki gelişimi ve hastalık durumu bir önceki bölge ile benzerlik gösteriyor. Yabancı ot probleminin her yıl yaşandığı bu bölgede bu yıl yabancı ot yoğunluğu az. Geç ekimin yapılması dolayısıyla toprak işlemenin de gecikmesi bu bölgede yabancı ot gelişimini azaltmış görünüyor.

Kütahya bölgesi genel olarak değerlendirildiğinde erken ekimlerde hasat işleminin tamamlandığı, geç ekimlerde ise gelişimin erken dönemde olduğu söylenebilir. Geç ekim antraknoz hastalığının görülmemesine imkan verirken, solgunluk hastalığının fazlaca görüldüğü ve geç ekim kaynaklı çıkış ve büyüme problemlerinin olduğu gözlenmektedir. Bölge genelinde erken ekimlerde verimliliğin 100 kg/da civarında olması beklenmektedir. Hububat hasadının yarısının tamamlandığı bu bölgede makarnalık buğday üretimlerinin de olduğu ve hasadının başladığı görülmüştür. Özellikle yem bitkilerinden fiğ üretiminin yoğun olduğu Çavdarhisar bölgesinde fiğ hasat ve harmanının tamamlandığı tespit edilmiştir.

Kütahya-Afyon arasında Gedikoğlu çiftliği ile Yenice köyü arasında kalan alanda nohut ekiliş alanı biraz fazla. Altıntaş ilçesine yaklaşıncaya kadar ekim alanları azalsa da özellikle Altıntaş ve güneyinde ekiliş alanı artıyor. Altıntaş çevresinde verimlilik geçen seneden düşük beklenmektedir. Altıntaş`dan İhsaniye`ye doğru solgunluk hastalığının etkisi biraz daha artıyor. Geçen yıla göre İhsaniye çevrelerindeki nohut ekiliş alanlarından ayçiçeğinin ekim alanı aldığı söylenebilir. Mevcut duruma göre bu bölgede verimliliğin 90-120 kg/da olacağı gelişimin normal olduğu parsellerden tahmin edilmektedir.

Afyon-Düzağaç arasındaki bölgede bu yıl üretim alanı geçen yıla göre fazla. Bitki gelişimi tane dolum başlangıcında. Eski usul üretim tekniğini bu bölgede de görmek mümkün. Verimliliğin 90-100 kg/da olması bekleniyor.

Abideler-Dumlupınar bölgesinde Abideler bölgesinde ekim alanında daralma var. Bu bölgede bitki gelişimi de çok iyi sayılmaz. Üretim alanları bölgede küçük ve geç ekim yapılmış. Dumlupınar bölgesinde gidildikçe ekim alanı artmakta. Dumlupınar hastalık bakımından da Afyon bölgesi genelinden iyi durumda üretim alanları Altıntaş`a kadar devam etmekte.

Dumlupınar-Banaz arasında ise ekim alanları Banaz`a doğru azalıyor. Banaz`a doğru yaklaştıkça ekim alanlarında daralma ile birlikte iklimsel etkiler nedeniyle bitkilerde bakla tutumunda yetersizlik var. Solgunluk hastalığının etkisi Banaz civarında daha da fazlalaşıyor.

Afyon bölgesi değerlendirildiğinde nohut üretim alanlarında artışın olduğu gözleniyor. Geçmiş yıllarda 6.000 ton civarında üretimi olan bölgede üretim alanlarında artış olsa da genel olarak üretimi önemli oranda artıracığı düşünülmemekte. Bölgede erken geç ekimler verim tahmini yapmakta zorluk oluştursa da bölgede verimliliğin 70-110 kg/da arasında değişeceği söylenebilir. Ayçiçeği üretimi Afyon bölgesinde de yaygınlaşıyor. Arpa ve ekmeklik buğday hasadının tamamlanmak üzere olduğu bölgede makarnalık buğday üretiminin de olduğu görülmekte. Önemli bir haşhaş üretim bölgesi olan Afyon`da bu yıl üreticilerin memnun olduğu çiftçi görüşmelerinde edinilen bilgilerden.

Uşak-Sivaslı Çivril bölgesinde üretim miktarı geçen sene gibi bu yılda önemli derecede azalmış. Solgunluk hastalığının yoğunluğu Uşak çevreleri ile Sivaslı bölgesinde %50-60`lara kadar çıkıyor. Hastalık etmeninin yoğunluğuna bağlı olarak gelişim kötü. Sivaslı Çivril arasındaki bölgede ekim alanı iç kesimlerde olmakla birlikte geçen sene ile benzer. Bu kesimde hasat başlamış. Geçmiş yıllarda üretimin olduğu Çivril`den sonra ise Baklan`a kadar kayda değer üretim alanı yok.

Uşak bölgesi geçmiş yıllarda nohut üretiminde önemli bir bölge iken 2010 yılından sonra hastalık oranının yoğun görülmesi, alternatif ürün sanayinin bölgede gelişimi neticesinde üretimin giderek daraldığı bölgelerden. Leblebi sanayinin hammadde temin ettiği bu bölgede üretim alanlarının daralması ihracata yönelik üretimin gerçekleştiği bölgelerden hammaddenin teminine sebebiyet vermektedir. Bu durum sonucunda ihracatın çoğunlukla yapıldığı Mersin bölgesine giden nohut miktarında önümüzdeki yıllarda bir azalmanın olacağı düşünülmektedir. Uşak bölgesinde verim

ortalamasının 80 kg/da civarında olması beklenmektedir. Bölgedeki diğer tarımsal faaliyetler geçen yıl ile benzerlik gösteriyor. Çivril bölgesinde ayçiçeği üretimi bu yılda fazla Hububat hasadı güney kesimlerde hemen hemen bitmiş durumda.

Baklan-Denizler- Denizli yol ayrımı arasındaki bölgede bu yıl ekim alanı ve verimlilik fazla. Anason ekiminin çok olduğu bölgede bu yıl bir miktar nohut üretimine kayışın olduğu gözleniyor. Geç gelen yağışların etkisi ile yaygın olmamakla birlikte ilk kez antraknoz hastalığının belirtileri bu bölgede görüldü. Hastalık etmeninin bitkinin hasat olgunluğuna eriştiği dönemde etkisini göstermesi verimliliği etkilememesine olanak vermiştir. Verimliliğin bu bölgede 120-140 kg/da civarında olması umuluyor.

Tavas-Serinhisar-Acıpayam bölgesi Denizli`nin nohut yetiştirilen en önemli bölgesidir. Leblebi sanayinin çok güçlü olduğu bu bölgede bu yılda üretim miktarında bölge genelinde bir farklılık gözlenmiyor. Tavas bölgesinde az olan ekim alanı Serinhisar ovasında bir miktar artarak bölge genelini dengelemekte. Solgunluk hastalığının belirtileri bu bölgede de karşımıza çıkıyor. Bitki sıklığındaki yetersizlik, geçen yıl bu dönemde hasatın çoğunun yapıldığı bu bölgede geç ekimlerinde olduğuna işaret etmekte. Acıpayam bölgesi de bölge geneliyle benzerlik göstermekte. Çok farklı tane tiplerinin ekildiği bu bölgede verimliliğin gelişim ve tane tipleri farklı parsellerde geniş bir aralık göstererek 70-130 kg/da arasında olması beklenmekte.

Denizli bölgesinde üretim miktarının bu yılda geçmiş yıllar ile benzerlik göstermesi beklenmekte. Geçen yıl ile kıyaslandığında vejetasyonda (büyüme, gelişmede) gerileme var. Tütün, bostan, haşhaş, anason gibi bitki desenindeki genişlik bu yılda devam ediyor. Tarımsal üretimde her hangi bir aksaklık gözlenmemekte.

Yeşilova-Burdur bölgesinde ekim alanları Salda gölünden sonra başlayarak Harmanlı kasabasına kadar devam ediyor. Bu yıl gözlenen ekim zamanı, hastalık yoğunluğu gibi aksaklıklar bu bölgede de söz konusu. Ekim alanı geçen seneye benzer. Gelişimin iyi olduğu alanlarda verimin 100 kg/da`ın üstünde olacağı tahmin ediliyor. Göl kenarındaki parsellerde antraknoz hastalığının etkisi görülmekle birlikte hastalığın şiddeti düşük. Anason ekiminin bölgede bu yıl bir miktar artışı gözlenmekte.

Gelendost-Yalvaç- Şarkikaraağaç bölgesinde Gelendost Yalvaç istikametinde üretim alanı daralması var. Geç ekim yapıldığı gözleniyor. Yalvaç`tan Şarkikaraağaç istikametine doğru Isparta Konya kavşağı çevrelerinde ekim alanı fazla bu kesimde verimlilikte iyi. Solgunluk hastalığının etkisi geç ekimlerde görülse de erken ekimlerde önemli bir zarar gözlenmemekte. Şarkikaraağaç`a yaklaştıkça ekim alanlarında biraz azalma gözleniyor. Bu kısımda gelişimde biraz zayıf.

Isparta bölgesinde üretim alanlarında gözlenen daralmanın yanında özellikle Yalvaç Şarkikaraağaç bölgesi arasında kalan arazilerdeki parsel verimliliği üretim miktarını dengeleyecek gibi görülmekte. Ekimin zamanında yapıldığı arazilerde hem verimlilik hem de tane rengi iyi. Diğer bitkisel üretimler geçmiş yıllardaki gibi.

Höyük-Doğanhisar-Beyşehir bölgesinde bu yıl nohut üretimi hem üretim alanı hem de verimlilik yönünden incelenen alanlar içerisinde oldukça iyi. Zamanında ekimin yapıldığı bu bölgede hasat başlamış ve bazı parsellerden elde edilen ürün pazara sunulmuş durumda. Tane tipi olarak genelde krem tane renginde üretim yapılmış. Hastalık belirtisi bölgede görülmemekte. Beyşehir`de ekim alanı bu yıl bir miktar artmış. Bu bölgede hasatın biçer döver ile yapıldığı tamamıyla kurumaya bırakılan alanlardan anlaşılmaktadır. Verimliliğin bölgede 140-150 kg/da olması beklenmekte ve gelişimin iyi olduğu parsellerde bu rakamında üstünde verimlerin alınacağı düşünülmektedir.

Beşehir-Seydişehir bölgesinde ekim alanında çok fazla olmamakla birlikte bir miktar daralmanın olduğu söylenebilir. Hasat bölgede başlamış ancak verimlilik bir önceki bölgede ki gibi yüksek değil. Bölge genelinde hasat elle yapılmakta. Solgunluk hastalığının belirtileri gözlenmekte. Hastalık diğer bölgelere göre bu bölgede az. Verimliliğe etkisinin %10 civarında olacağı tahmin edilmekte.

Seydişehir-Bozkır-Hadim-Güneysınır bölgesi de ekim alanının daraldığı bölgelerden. Bozkır`ın güneyindeki bölgelerde hasat, harman işleri başlamış durumda. Yüksekliğin arttığı bölgelerde ise henüz bitki tane doldurma döneminde. Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yılda bölgede mekanizasyon kullanımı az. Yabancı ot mücadelesinin iyi yapılmadığı bu bölgede verimlilik 90-100 kg/da`ı geçmeyecek gibi görünüyor. Krem taneli nohutların üretildiği bu bölgede beyaz iri taneli nohutlarında üretimi söz konusu. Solgunluk hastalığı Karaman`a kadar bu bölgede etkisini yoğun olmamakla birlikte gösteriyor.

Konya genelinde nohut üretimi alan olarak azalsa da Höyük Beşehir arasındaki alanın verimliliği ile üretim miktarındaki açığı kapatacak gibi görünüyor. Konya`nın güney bölgesinde azalan üretim alanları bu seyrini önümüzdeki yıllarda da gösterebilir gibi. Uşak bölgesindeki daraldan sonra leblebicilerin hammadde teminini yaptığı bu bölge inceleme gezisi süresince en iri taneli nohutların olduğu bölge olarak söylenebilir.

Kazımkarabekir-Karaman- Sertavul bölgesi nohut üretiminin en çok artış gösterdiği bölgedir. Özellikle Karaman`ın güneyinde kalan bölgede iki yıldır ekim alanında genişleme görülmektedir. Bu yılda söz konusu bölgede ekim alanlarının arttığı, hastalık belirtisinin görülmediği bölgede bitki gelişimi tane doldurma döneminde. İklim özelliklerinin mevsim normallerinde gitmesi durumunda verimli bölgelerden biri olacak bu bölge pazara yakınlığı ile de avantajlı durumdadır. Kazımkarabekir tarafında hasat işleri tamamlanmış durumdadır. Bu kesimde verimlilik 100-110kg/da beklenmektedir.

2013 üretim alanları incelenen bölge bakımından değerlendirildiğinde üretim alanı bazı bölgelerde azalsa da ekim alanının arttığı alt bölgeler birbirini karşılayacak yada çok fazla alan daralması olmayacak gibi görünmektedir. Uşak, Burdur, Isparta, Kütahya bölgelerindeki ekim alanlarındaki azalmaya karşın Afyon, Karaman, Konya`nın Güneybatı bölgelerindeki ekim alanı artışı birbirini dengeleyecek gibi görünmektedir.

Üretim miktarında özellikle geç ekimin ve Solgunluk(Fusarium) hastalığının etkisiyle verimin azalacağı dolayısıyla da üretim miktarının bu yıl bir miktar azalacağı incelenen alanlardan edinilen izlenimdir. TÜİK tahmin raporlarında Türkiye genelinde %2,1 azalması beklenen nohut üretim miktarı bu bölgede % 10`a yakın oranda azalacak gibi görünmektedir.

İncelenen alanlarda özellikle Eskişehir`in Güneyinde kalan illerde karşılaşılan İklimle bağlı olarak etkisini gösteren Solgunluk hastalığının Uşak, Burdur, Denizli, Kütahya bölgelerinde etkisini çok göstermiş olduğu bununla birlikte özellikle son birkaç yılda sıkça rastlanan Antraknoz hastalığının bu yıl üretim parsellerinde zarar yapmadığını söyleyebiliriz. Üreticilerin geçmiş yıllarda antraknoz hastalığından fazla etkilenmeleri % 100 yakın verim kayıpları ile karşılaşmaları tedbir olarak geç ekim uygulamasına teşvik etmektedir. Bu durum bitkinin büyümesini etkileyerek boylanıp dallanmasına, çiçeklenme sürecinin aşırı sıcaklara denk gelmesine ve tane tutumunda azalmaya, sıcak havanın etkisiyle gelen yağışlar neticesinde diğer mantari hastalıkların meydana gelmesine sebebiyet vermektedir.

Mekanizasyon uzun yıllardır baklagil tarımının geniş alanlarda yapılmasını engelleyen problemlerden biridir. Bu üretim sezonunda da mekanizasyon kullanımının Eskişehir`in doğusunda, Konya`nın güneyinde Afyon`un genelinde az olduğu tespit edilmiştir. Mekanizasyonun gelişmemesinin en büyük

nedenin de üretim parsellerinin küçük olması dolayısıyla mekanizasyona yapılacak yatırımın karlı olmamasıdır. Aynı zamanda çoğu bölgede nohut üretiminin küçük alanlarda yapılmasından dolayı üretimin kendi kaderine bırakılması, gerekli kültürel işlemlerin uygulanmaması, bunun yerine hem tarlayı sürüp hemde ekimi yapmak yoluyla ikinci bir işlem yapmadan ekonomik fayda sağlama çalışmaları bitkinin verimliliğini ister istemez düşürmektedir.

Kuru tarım arazilerinde gerçekleştirilen nohut tarımının verimsiz topraklarda yapılması, üreticilerin gelir düzeyinin düşük olması nitelikli tohumluk kullanımının çok az olması, üreticilerin vasıfsız ve bölgede yetiştiriciliğe uygun olmayan tohumlukları kullanması üretim parsellerinde gözlenen verim düşüklüğünün, hastalık yoğunluğunun en önemli nedenlerindedir. İncelenen alanlarda verimli üretim yapan çiftçilerin vasıflı tohumluk ile olumlu sonuçlar aldığı çiftçiler ile görüşmelerle ve tohum dağıtıcılarından edinilen bilgilerle teyit edilmiştir.

İnceleme gezisi süresince tane tipi olarak genelde krem taneli nohutların üretildiği gözlenmiştir. Konya'nın Güneysınır, bozkır, Karaman'ın Kazımkarabekir bölgelerinde beyaz iri taneli nohutlara rastlanmıştır. Kütahya, Uşak çevrelerinde yer yer leblebik kırmızı nohutların üretildiği çiftçilerden öğrenilmiştir. Geçmiş yıllarda beyaz nohutların yetiştirildiği Eskişehir'in doğusunda bu yıl krem taneli nohutlar görülmüştür. Tane tiplerine göre ülkemizde şu kadar beyaz yada krem nohut yetiştiriliyor demek sanayiciye nohut ulaşmadan bilinmemektedir.

Bu yıl gözlenen bir diğer önemli hususta hammadde temininde bölgelerin değişmesidir. Uşak bölgesinde azalan leblebi yapımına uygun nohutların azalması ile leblebi imalatçılarının alımlarını Konya'nın güneyi, Eskişehir, Karaman gibi daha önce ihracatçıya hitap eden pazardan yapmaları dikkat çekmektedir.

Özet olarak orta güney Anadolu olarak isimlendirdiğimiz 9 ilden oluşan bu bölgede solgunluk hastalığının etkisinin %10-30 verimi etkilediği, bununda üretim alanlarında ciddi daralma olmamasına rağmen verim düşüklüğü sebebiyle üretim rekoltesini etkilediği, geç ekimlerin bu yıl çok olmasının özellikle pazara geç sunulan nohutlarda renk bozulması, pişme kalitesinin düşmesi gibi kalite bozulmasına neden olacağı, bölge genelinde üretim miktarında %10'a kadar verim azalmasının olacağı, Pazar değerinin nohutta düşük olmasının gelecek yıl ekim alanını daraltacağı ve üretimde yaşanan olumsuzlukların bölgesel hammadde teminlerini etkileyeceği üretim sezonu boyunca toplanan bilgi ve inceleme gezisi sonucunda tahmin edilmektedir.

